

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/42/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6920201387
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Klaudia Kosková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6920201387.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Klaudie Koskovej a členov senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a JUDr. Jaroslava Galla, v právnej veci žalobcov: a/ L. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XXX, b/ I. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XXX, c/ H. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom G. XX-XX/XX-XX, V., Q., d/ L. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XX, e/ R. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom W. XXX, Z. H., M. S., f/ maloletý G. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. J., J. T. XXXX/XX, zastúpený žalobcom g/ a g/ G. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. J., J. T. XXXX/XX, všetci žalobcovia zastúpení PAULOVÍČ & PARTNERS, s. r. o., Ulica úzka 140/2, 984 01 Lučenec, IČO: 54 322 120, proti žalovanému: KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group so sídlom Štefánikova 17, Bratislava, IČO: 31 595 545, zastúpený D.. M. F., I. v T., C. F. X/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 9C/16/2020-91 zo dňa 17. 01. 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu v I. až VII. a v IX. a X. výroku potvrdzuje.

II. Žalobcovia a/ až g/ májú nárok proti žalovanému na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni a/ 15.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi b/ 15.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni c/ 10.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni d/ 10.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni e/ 10.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi f/ 25.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi g/ 20.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Pokiaľ sa žalobcovia domáhali na žalovanom zaplataenia vyššej sumy nemajetkovej ujmy, súd žalobu žalobcov v tejto časti z a m i e t a .

Žalobcom a/ až g/ sa voči žalovanému priznáva právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z výšky priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť Slovenskej republike na účet tunajšieho súdu súdny poplatok vo výške 6.762,- eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pokiaľ ide o zodpovednosť žalovaného za protiprávne konanie a protiprávny zásah, ktorým bola spôsobená ujma v osobnostnej sfére žalobcov, vodič motorového vozidla E. G. zomrel pri dopravnej nehode a jeho zodpovednosť je daná na základe jeho protiprávneho konania, na základe ktorého bolo vedené proti vodičovi motorového vozidla trestné stíhanie, ktoré však bolo zastavené v dôsledku jeho smrti, avšak jednoznačne je konštatované, že dopravnú nehodu spôsobil vodič motorového vozidla R. Z. E. G., ktorý porušil ustanovenia zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke. E. G., teda ako vodič motorového vozidla neoprávnené zasiahol aj do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Pokiaľ ide o zodpovednosť samotného žalovaného, žalovaný je poisťovateľ, u ktorého bolo poistené motorové vozidlo, ktorým bola spôsobená škoda - ujma na zdraví neb. E. P., ktoré motorové vozidlo riadil vodič E. G.. Žalobcovia žiadali zaviazat' žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy na základe Zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Okresný súd poukázal na poisťný právny vzťah, ktorý je viazaný priamo na prevádzku motorového vozidla a škodu spôsobenú prevádzkou tohto motorového vozidla. Nie je sporné, že motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená škoda, za ktorú v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sa považuje aj nemajetková ujma pozostalých po obeti dopravnej nehody, bolo poistené u žalovaného. Zdôraznil, že ide o zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie o poistenie vodiča ako fyzickej osoby osobitne bez prevádzky motorového vozidla, a preto nemohlo dôjsť k zániku nároku žalobcov na prípadnú nemajetkovú ujmu, keďže škoda bola spôsobená nielen konaním priameho vinníka, ale hlavne prevádzkou motorového vozidla bez ohľadu na to, kto - ktorá konkrétna fyzická osoba škodu spôsobila. Ide o zodpovednosť titulom poisťného vzťahu, kde si nároky titulom škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla možno uplatniť priamo voči poisťovní - žalovanému, a preto smrťou priameho vinníka dopravnej nehody nedošlo k zániku povinnosti žalovaného plniť titulom uzavretého poisťného vzťahu všetku škodu, ktorá bola spôsobená v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla. Výšku peňažného zadosťučinenia súd určil na základe voľnej úvahy pri dodržaní kritérií, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Prihliadol aj na obzvlášť ťaživú situáciu pre celú rodinu a pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal aj z právoplatných rozhodnutí súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach. Súd konštatoval, že u žalobcov a/, b/ je primeraná výška nemajetkovej ujmy po 15.000,- Eur, ako rodičov, ktorí prišli pri dopravnej nehode o svoju plnoletú dcéru, s ktorou boli v každodennom kontakte. U žalobcov c/ až e/ považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy po 10.000,- Eur, ako sestry nebohej, s ktorou sestrou boli v intenzívnom, takmer každodennom kontakte, buď priamo osobne alebo prostredníctvom sociálnych sietí. U žalobcu g/ je primeraná výška nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- Eur, ako druha nebohej, ktorí boli v každodennom kontakte posledných 14 rokov, z toho 6 rokov žili v spoločnej domácnosti, mali spolu dieťa, chceli mať svadbu ako aj ďalšie dieťa. Čo sa týka maloletého žalobcu f/, tomuto súd priznal najvyššiu sumu nemajetkovej ujmy vo výške 25.000,- Eur, keďže ide o maloleté dieťa, ktoré bolo najviac citovo a fyzicky naviazané na nebohú matku, a preto takáto výška nemajetkovej ujmy je plne odôvodnená pre tohto žalobcu. Pokiaľ sa žalobcovia domáhali určenia vyšších súm odškodnenia, súd žalobu žalobcov voči žalovanému nad priznané sumy odškodnenia zamietol. Rozhodnutie oprel o ust. § 11; § 13 ods. 1, 3; § 16; § 420 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka; § 2 písm. d), e), f); § 4 ods. 1, 2 písm. a); § 15 ods. 1 veta prvá zákona č. 381/2001 Z. z.; § 797, § 106 ods. 1, § 101 OZ. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. O súdnych poplatkoch rozhodol podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 71/1992 Zb.; § 2 ods. 2 citovaného zákona.

3. Proti rozsudku podal odvolanie žalovaný, a to proti výrokom I. až VII., a výrokom IX. a X. Odvolanie odôvodnil s poukazom na to, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (ust. § 365 ods. 1 písm. f/ CSP); rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Žalovaný má za to, že okresný súd sa v rozsudku dostatočne nevysporiadal s relevantnou právnou argumentáciou žalovaného a konštantnou rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k otázke zániku nároku z dôvodu úmrtia vinníka pri samotnej dopravnej nehode, čo je v rozpore s § 220 ods. 3 CSP, čím zaťažil rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti, vo výsledku tak vec aj nesprávne právne posúdil. Uviedol, že v danom prípade nie je sporné, že pôvodcom neoprávneného zásahu do osobnostného práva žalobcov bol vinník ako fyzická osoba - pôvodca subjekt zásahu. Žalobcovi tak vznikol nárok výlučne voči vinníkovi. V prípade, že by spadal nárok pod rozsah krytia podľa zákona

o PZP, potom by mal vinník ako poistený v zmysle § 4 ods. 2 Zákona o PZP právo, aby poisťovateľ (žalovaný) za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky. Povinnosť poskytnúť zadostučinenie podľa ust. § 13 OZ je osobne spätá s osobou, ktorá sa dopustila neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, tak že má osobný charakter, a preto zaniká smrťou takejto osoby. Žalovaný sa žiadneho zásahu do osobnostných práv žalobcu nedopustil, ani za predmetnú dopravnú nehodu nezodpovedá. Vo vzťahu k výške priznaných náhrad žalobcom žalovaný uviedol, že je v rozpore s princípom proporcionality, nakoľko nezodpovedá hospodárskej „realite“ Slovenskej republiky a príjmom jej občanov. Rozsudok navrhol zmeniť tak, že súd žalobu zamietne.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhli rozsudok okresného súdu potvrdiť. Nesúhlasili s odvolaním žalovaného a žalovaným vytykané vady rozsudku považovali za nedôvodné a neopodstatnené a právnu argumentáciu žalovaného v odvolaní za hrubo zavádzajúcu a účelovú. Žalobcovia majú za to, že okresný súd sa rozsiahlo a dôkladne vysporiadal so skutkovým a právnym stavom veci, vo veci rozhodol správne, zákonne a spravodlivo a svoje rozhodnutie dostatočne a podrobne odôvodnil. K argumentácii žalovaného ohľadom údajného zániku nároku smrťou vodiča žalobcovia uviedli, že žalovaný hrubo zavádza súd, keď účelovo a absolútne nelogicky tvrdí, že nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy smrťou vodiča, ktorý dopravnú nehodu zavinil, zanikol. Takýmto výkladom by sa stratil zmysel a účel povinného zmluvného poistenia škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla v prípade smrti vodiča - vinníka dopravnej nehody. Pokiaľ sa týka neprimeranosti výšky priznaných náhrad, žalobcovia uviedli, že v žiadnom prípade sa nechcú a ani sa nikdy nechceli neprimerane obohatiť v súvislosti s tragickou smrťou ich blízkej osoby. Okresný súd sa v odôvodnení rozsudku pod bodmi 54 až 60 dôkladne vysporiadal s primeranosťou priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy a zároveň v bode č. 58 uviedol viaceré rozhodnutia súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici, ako odvolací súd viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP), viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1, 2 CSP), prejednal odvolanie žalovaného bez nariadenia pojednávania (a contrario § 385 ods. 1 CSP) a rozsudok okresného súdu v napadnutej časti v I. až VII. a IX a X. výroku potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

7. Odvolací súd preskúmal námietky žalovaného spolu s napadnutým rozsudkom, osvojil si dôvody napadnutého rozsudku v zmysle § 387 ods. 2 CSP a na ne v celom rozsahu odkazuje. Rozhodnutie okresného súdu je vecne správne, okresný súd zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré v časti žalobe vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, ohľadne uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, legitímne a právne akceptovateľné. Okresný súd náležite zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a obmedzuje sa tak len na skonštatovanie jeho správnosti, s doplnením ďalších dôvodov na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v nadväznosti na odvolacie námietky žalovaného.

8. Námietka žalovaného, že okresný súd sa v rozsudku dostatočne nevysporiadal s relevantnou právnou argumentáciou žalovaného a konštantnou rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k otázke zániku nároku z dôvodu úmrtia vinníka pri samotnej dopravnej nehode, čo zaťažuje rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti, nie je dôvodná.

9. K odvolacej námietke žalovaného o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolací súd poukazuje na ust. § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

10. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením práva a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho,

aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami (rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04). Podľa Ústavného súdu SR „Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, keď sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru“ (I. ÚS 243/07). Požiadavku na kvalitu súdneho rozhodnutia zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997, či rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani c. Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, séria A č. 303 A a č. 303 B). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie musí byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie jeho prieskumu v rámci odvolacieho konania.

11. Rozhodnutie súdu prvej inštancie však náležitosti riadne odôvodneného rozhodnutia spĺňa, preto je preskúmateľné, v jeho odôvodnení sú zrozumiteľné a jednoznačným spôsobom uvedené dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, preto ho nemožno považovať za arbitrárne a nepreskúmateľné, tak ako to namietajú žalovaní.

12. Žalovaný je pasívne vecne legitimovaný, tak ako na to správne poukázal okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, kde sa podrobne a vyčerpávajúco vysporiadal s uvedenou námietkou žalovaného. S uvedeným záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach naň odkazuje. Žalovaný v odvolaní tvrdil, že nárok žalobcov vyplývajúci z porušenia osobnostných práv v predmetnej veci zanikol úmrtím osoby, ktorá mala do práv žalobcov svojím konaním zasiahnuť. Žalovaný teda tvrdil, že k zániku nároku žalobcov došlo smrťou E. G., vodiča motorového vozidla - vinníka dopravnej nehody, ktorý pri dopravnej nehode zahynul spolu aj s poškodenou osobou - E. P.. Je síce pravdivé tvrdenie žalovaného, že právo na ochranu osobnosti ako právo osobnej povahy smrťou fyzickej osoby zaniká a neprechádza na dedičov, avšak žalobcovia sa v predmetnom konaní domáhajú ochrany osobnosti pozostalej osoby v zmysle § 11 až 13 Občianskeho zákonníka. V zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. si nároky titulom škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla možno uplatniť aj priamo voči poisťovni - žalovanému, tak ako na to správne poukázal aj okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, a preto nemôže byť zmyslom a účelom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, aby poisťovňa nemohla plniť titulom platne uzavretej poistnej zmluvy len z toho dôvodu, že priamy vinník dopravnej nehody zomrel, čím by sa v podstate stratil zmysel a účel povinného zmluvného poistenia škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla v prípade smrti vodiča (vinníka dopravnej nehody). Správne preto okresný súd uzavrel, že smrťou priameho vinníka dopravnej nehody nedošlo k zániku povinnosti žalovaného plniť titulom uzavretého poistného vzťahu všetku škodu, ktorá bola spôsobená v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla, kde za škodu na zdraví v zmysle § 4 ods. 2 možno považovať v zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR aj nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obeti dopravnej nehody v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla.

13. Rovnako za nedôvodné odvolací súd považoval aj odvolanie žalovaného ohľadom neprimeranosti výšky priznaných náhrad žalobcom.

14. Okresný súd v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy správne nárok žalobcov posúdil v intenciách § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka.

15. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa ods. 1, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podľa ods. 3 výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

16. Ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je právnou úpravou, v zmyslom ktorej je odstránenie následkov zásahu do práv na ochranu osobnosti a nie „finančné odškodnenie“. Z ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka vyplýva, ktoré skutočnosti je treba pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadniť, pričom sú nimi a) závažnosť vzniknutej ujmy, b) okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. V zákone vymenované skutočnosti významné pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavujú vo vzťahu k vyššie uvedeným kritériám iba zovšeobecnenie vyššie uvedených rozhodných skutočností akcentovaných ESLP. V prípade závažnosti ujmy je treba zohľadňovať predovšetkým subjektívne hľadiská na strane osoby, do práv ktorej bolo zasiahnuté. Dôležité je teda

zistenie, či osoba do práv ktorej bolo zasiahnuté, objektívne vníma ako závažnú ujmu najmä so zreteľom na intenzitu, povahu, trvanie a rozsah nepriaznivého pôsobenia zásahu.

17. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch súdom predpokladá naplnenie radu zákonných predpokladov, ktoré súčasne musia byť súdu skutočne známe a pre daný prípad individualizované. Určujúcim je okrem iného predovšetkým zistenie, že v konkrétnom prípade ide o nemajetkovú ujmu vzniknutú v osobnostnej sfére fyzickej osoby, ktorú táto fyzická osoba objektívne, najmä vzhľadom k povahe, intenzite trvania a rozsahu pôsobenia nepriaznivého následku môže pociťovať a prežívať ako závažnú. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je jedným z čiastkových a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje.

18. Podľa ust. § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka možno priznať postihnutej fyzickej osobe tiež peňažné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do osobnostného práva na súkromie a rodinný život v dôsledku usmrtenia blízkej osoby. Toto ustanovenie však nevymedzuje prípadnú hranicu (minimálnu alebo maximálnu) pre určenie jeho výšky. Hovorí iba o tom, že zadosťučinenie musí byť primerané. Určenie výšky nároku na prisúdenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch možno v zásade preto zisťovať značne obtiažne. Pokiaľ je takýto nárok uplatnený na súde, túto výšku určí súd podľa svojej voľnej úvahy, avšak aj tá podlieha hodnoteniu. Rozsah odškodnenia je daný stanovením absolútnych súm, na ktoré pozostalým vzniká nárok, ak preukážu existenciu príbuzenského, či iného obdobného pomeru s usmrteným, a to bez ďalšieho dokazovania. Táto úprava je však paušálna, nemožno ju považovať za vyčerpávajúce riešenie daného problému a nevylučuje jednorazové odškodnenie za vzniknutú ujmu na osobnostných právach.

19. Okresný súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne poukázal u žalobcov jednak na existenciu príbuzenského pomeru s usmrtenou E. P. (dcérou, sestrou, družkou a matkou maloletého), ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu u jednotlivých žalobcov, jeho dopad na žalobcov a závažné dôsledky. Okresný súd v tejto súvislosti správne akcentoval to, že u žalobcov ide o najbližších rodinných príslušníkov alebo jej, u ktorých bola prítomnosť najintenzívnejších interpersonálnych väzieb na výsostne emocionálnom základe nespochybniteľná. Na strane žalobcov tak došlo k závažnej ujme do ich osobnostných práv, pričom na ich strane je plne na mieste požiadavka náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch však zákon neustanovuje žiadne medze. Vždy je nevyhnutné prihliadať na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti za ktorých k nej došlo. Vychádza sa z čiastky uplatnenej žalobou, pričom samozrejme niet peňažnej hodnoty, ktorá by vyvážila cenu ľudského života. Žiadna čiastka nemôže plne reparať následky spôsobené vyhasnutím života blízkeho človeka zomrelého nečakanou smrťou, zavinenou konaním inej osoby. Niet sumy, ktorá by vyvážila stratu blízkeho človeka, avšak zmyslom právnej úpravy pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy nie je finančné odškodnenie, ale len zmiernenie následkov zásahu do práv na ochranu osobnosti.

20. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je predmetom voľnej úvahy súdu, nie však nepreskúmateľnou oblasťou. Okresný súd vychádzal z riadne zisteného skutkového stavu a na základe neho založil svoje rozhodnutie na konkrétnych preskúmateľných hľadiskách a dôkazoch, ktoré preukazovali jednak závažnosť vzniknutej ujmy a jednak okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Okresný súd svoju úvahu riadne odôvodnil a uviedol aj jednotlivé kritériá, na základe čoho posudzoval priznanie výšky nemajetkovej ujmy. Uvedené kritériá, tak ako ich posúdil okresný súd, zodpovedajú princípom primeranosti, aj s poukazom na rozhodovaciu prax súdov. Odvolací súd preto nepovažuje odvoláciu námietku žalovaného, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je neprimeraná a v rozpore s princípom proporcionality a nezodpovedá hospodárskej „realite“ Slovenska, za dôvodnú. Práve naopak, okresný súd prihliadol na okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcov a prihliadol aj na závažnosť, trvalosť a absolútnu neodčiniteľnosť tohto zásahu. Rozhodnutie okresného súdu vo vzťahu k jednotlivým žalobcom ohľadne výšky náhrady nemajetkovej ujmy spĺňa kritériá primeranosti, proporcionality a spravodlivosti. Prihliadol na to, že došlo k nenapraviteľnej ujme v rodinnom a súkromnom živote žalobcov, k strate milovanej osoby, a že žalobcovia utrpeli veľmi ťažkú citovú ujmu. Dokazovaním pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že medzi žalobcami a zosnulou, ako dcérou, sestrou, družkou, a matkou maloletého dieťaťa, existovali veľmi silné sociálne, rodinné a citové putá a išlo o plnohodnotne a všestranne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Zásah do osobnostných práv všetkých žalobcov je tak možno hodnotiť ako najvyššej možnej intenzity. Pokiaľ ide o súdom prvej inštancie priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, odvolací súd sa stotožňuje s priznanou náhradou nemajetkovej ujmy u všetkých žalobcov a/ až g/.

21. Odvolací súd preto vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch za vecne správne a spravodlivé, a preto ho potvrdil.

22. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na ust. § 396, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a žalobcom a/ až g/, ktorí boli v odvolacom konaní úspešní v celom rozsahu, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

23. O veci senát krajského súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,

- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.